

Etusivu — Ajankohtaista — Uutiset

Poljettava ompelukone surrasi monessa kodissa

22.9.2020 klo 15:15

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ja opinnäytetyötä tekevä Elise Tarkoma keräsivät muistoja poljettavista ompelukoneista kodeissa 1900-luvulla.

Ompelukone on ollut 1900-luvun suomalaiskodeissa tärkeä kodinkone, jonka avulla on ommeltu omat ja perheenjäsenten vaatteet arkeen ja juhlaan. Poljettavat ompelukoneet olivat yleisesti käytössä aina 1960-luvulle saakka, ja vähitellen rinnalle ilmestyivät sähkökäyttöiset koneet.

SKS järjesti keväällä 2020 muistitietokeruun ompelukoneiden käytöstä, jossa pyydettiin muistelemaan muun muassa koneella tehtyjä ompelutöitä, koneen tekniikkaan ja käyttämiseen liittyviä esimerkkejä sekä koneen asemaa kodin esineiden joukossa. Keruu tuotti aineiston, jossa on 137 kirjoittajan – pääasiassa naisten – muistelukerrontaa ympäri Suomea.

Alle kouluikäisenä äiti ja mummo opettivat sitten minut ompelemaan, ja aloin tehdä kaikenlaisia pikku pussukoita ja nyssäköitä ja varmaan jotain nukenvaatteitakin.

Vastaajat kertovat suhteestaan ompelukoneisiin lapsuuden ajoista aikuisuuteen asti. He kuvaavat esimerkiksi sitä, kuinka ovat oppineet ompelemaan tai kuinka pula-aikoina on hankittu ommeltavaa materiaalia ja vanhasta on tehty uutta tai kuinka ompelukoneita on huollettu kodeissa. Kertomukset paljastavat niin poljettavien koneiden kuin sähkökoneidenkin olleen ahkerassa käytössä:

Mökillä Tikka-kone oli aktiivisimpina mökkeilyvuosina kovassa käytössä, sillä ommeltiin niin patjanpäälliset ja pussilakanat kuin moottoriveneeseen uusi kuomukin. Vaatteita korjattiin tietysti myös.

Yhteistä kirjoituksissa on muun muassa tieto siitä, että samat koneet ovat olleet vuosikymmeniä kotien käytössä ja siirtyneet sukupolvelta toiselle. Vaikka sähkökäyttöiset koneet ovat jossain vaiheessa syrjäyttäneet vanhat poljettavat mallit, on niitä edelleen kotien koristeina. Varsinkin menneiden aikojen poljettavia koneita muistellaan lämmöllä. "Usein ommellessani muistan vanhaa hyvää apuriani, jalkavoimalla toimivaa Singeriä", kiteyttää eräs keruuseen vastanneista

Ennen valmisteollisuuden aikaa ompelukone on ollut 1900-luvun kodeissa merkittävä kodinkone. Se on mahdollistanut monenlaisia töitä arkisten vaatteiden ompelusta luovaan ideointiin ja suunnitteluun sekä muodin seuraamiseen. Ompelukone on myös antanut monelle käyttäjälleen mahdollisuuden lisäansioihin ja jopa viitoittanut tietä ammattiompelijaksi.

SKS ja Elise Tarkoma järjestivät [Muistatko vielä poljettavan ompelukoneen?](#) -muistitietokeruun 15.2.–15.6.2020. Vastaukset on arkistoitu SKS:n arkistoon.

Kiitämme kaikkia keruuseen osallistuneita! Vastaajien kesken arvotut kirjapalkinnot on postitettu voittajille.

Lisätietoja:

SKS:n arkisto, puh. 0201 131 240, keruu@finlit.fi